CULTURA NAȚIONALĂ CA ȘI PREMISĂ PENTRU GENERAREA CULTURILOR ORGANIZAȚIONALE ÎN MEDIUL DE AFACERI ROMÂNESC

NATIONAL CULTURE AS PREMISE FOR GENERATING ORGANIZATIONAL CULTURE IN THE ROMANIAN BUSINESS ENVIRONMENT

Prof.dr.ing.,ec. Ioan ABRUDAN
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Într-o epocă în care vorbim mereu despre globalizare, problematica contactului dintre culturi, a influențelor pe care acestea și le generează reciproc, devine o zonă principală de interes. Ea este asimilabilă, oarecum procedural, cu difuzia particulelor materiale a două substanțe care se amestecă în același vas. Parametrii procesului, în acest caz, sunt, așadar, substanța rezultată cu proprietățile ei, timpul în care se realizează amestecul și modul în care noua „substanță" rezultată, se poziționează pe axa bine-rău a universului, în fiecare dintre etapele și circumstanțele în care se definește acest referențial. În sfera managementului, și nu numai, cele două repere de referință: „bine" și „rău", sunt asociate caracteristicilor de eficacitate și eficiență exersate pe fundalul, mai larg, al generării de valoare. Există, în continuare, în epoca contemporană o dezbatere destul de activă cu privire la semnificația valorii, dacă acest concept se pliază pe interesele omului ca individ sau ca și component al comunității și dacă el are o exprimare economică sau de altă natură.

În lucrarea de referință pentru cultura națională română, scrisă de D. Drăghicescu, la

In an era in which we always talk about globalization, the issue of the contact between cultures, of the influences that they generate to each other, is a main area of interest. It could be equated, somewhat procedural, with the diffusion of the matter particles of two substances mixed in the same recipient. The process parameters, in this case, are therefore the resulting substance with its properties, the time in which the mixture is made and the manner in which the new "substance" is positioned on the good-evil axis of the universe, in all the stages and circumstances in which this referential is defined. In the sphere of management, and not only, the two reference marks, "good" and "bad", are associated with characteristics such as effectiveness and efficiency, practiced on the wider background of value generation. There is still a quite active debate, in the contemporary era, on the meaning of value, whether this concept suits the interests of man as an individual or as a component of the community and whether it has an economic equivalent or other.

In the work of reference for the Romanian national culture, written by D. Drăghicescu in

1906, cu titlul „Din psihologia poporului român”, autorul își începe scrierea cu un moto dintr-un autor francez, Le Cler. Iată ce spunea scriitorul francez: „Trebuie să fi avut Dumnezeu vreun plan ascuns asupra acestui popor pe care puterile occidentale l-au regăsit pe marginea Dunării şi pe care l-au adoptat ca fiica lui Faraon pe Moise”. Am fost impresionat de acest citat pentru că, deşi am citit multe texte despre România, cu bune şi rele, acesta în care România este comparată cu Moise, adică cu un fondator de civilizație, este unic. Chiar dacă trăim într-o epocă dominată de marketing, în care fiecare laudă ceea ce face el însuşi şi critică ceea ce fac ceilalți, în România pare că lucrurile stau invers. Noi lăudăm, de obicei, ceea ce fac alții şi denigrăm lucrurile pe care le facem noi.

Aşa cum se spune mereu, trăim într-o lume globalizată în care accesul la diferite culturi este mult facilitat. Internetul micşorează distanțele şi face posibile contactele dintre oameni. Mijloacele de transport moderne te pot introduce, într-o zi sau două, în cele mai depărtate colțuri ale planetei. Dar, pentru a înțelege ce se întâmplă în fiecare din aceste locuri, pentru a exista, de fapt, în aceste locuri, trebuie cunoscute culturile care domină respectivul teritoriu, adică tiparele existențiale care motivează şi animă viața oamenilor. Desigur că, există un fond de conduită umană comun, care este în general, dominat de partea materială a existenței. După opinia mea, şi omul se încadrează în dualismul promovat de fizica modernă, adică în binomul „particulă-undă”. Dacă, în partea de „particulă”, între oameni există asemănări care pornesc din necesitatea întreținerii vieții în aspectele sale fiziologice, materiale, în partea de „undă”, diferențele dintre oameni sunt mai mari. Aici discutăm de spiritualitate sau, altfel spus, de complexul de motivații şi proceduri care fac posibilă existența „particulei”. Dacă „particula” este formatul de exprimare a realității, „unda” este cea care direcționează şi dă sens „particulei”. Pentru om, „unda” este cultura sa, care poate reprezenta, deopotrivă, impuls şi limitare, în mişcarea pe care, noi, o numim viață. Contextul în care discutăm de conceptul de cultură este, aici, cel promovat de Hofstede, adică o colecție de repere şi referințe care guvernează activitatea umană. Până la urmă, cultura poate avea, ca şi geneză, orice

1906, entitled "The psychology of the Romanian people," the author begins his writing with a motto from a French author, Le Cler. The French writer said: "God must have had a hidden plan with this nation that Western powers have found on the Danube and that they adopted just like the Pharaoh's daughter did with Moses." I was struck by this quote because, although I have read many texts about Romania, with both good and bad, comparing Romania to Moses, a founder of civilization, is quite unique. Even if we live in an era dominated by marketing, everyone making himself praised and criticizing what others do, in Romania seems that the reverse is true. We usually praise what others do and criticize what we do.

As they always say, we live in a globalized world in which the access to different cultures is easier. The Internet reduces distances and enables the contacts between people. Modern transport means you get access, in a day or two, to the most distant corners of the planet. But to understand what happens in each of these places, to exist actually in these places, one must get familiar to the cultures dominating that specific territory, the existential patterns motivating and animating the people's lives. Of course, there is a common fund of human conduct, which is generally dominated by the material side of existence. In my opinion, man himself falls into a dualism promoted by modern physics, i.e. the binomial "particle-wave". If, within the "particle", between people there are similarities that stem from the need for the maintenance of life in its physiological, material aspects, within "wave" there are greater differences between people. We talk of spirituality, in other words, of the complex of motivations and procedures that make possible the existence of "particle". If the "particle" is the expression of reality, the "wave" is the one that directs and gives meaning to the "particle". For man, "wave" is his culture, which can be both, pulse and limitation in the motion that we call life. The context for discussing the concept of culture is here the one promoted by Hofstede, i.e. a collection of landmarks and references governing human activity. Eventually, culture can have as origin anything that can generate a

element care poate genera un numitor comun între oameni, adică așa cum arătam anterior, se poate porni dinspre condiția de component al „comunității planetare” și ajunge la individul singular, dar cu numeroase demarcații comunitare intermediare. Dintre aceste demarcații, în management este foarte importantă „cultura organizației” cu un multiplu al ei, foarte bine conturat, care este „cultura națională”. Istoria, a dovedit că apartenența oamenilor la o națiune, la un anumit teritoriu, a consolidat unele dintre cele mai puternice relații de coerență între oameni. S-ar putea specula, aici, motivația că pământul a reprezentat cel mai vechi mijloc de subzistență al omului și, pe acest suport, s-a construit națiunea ca și instrument de protecție colectivă a indivizilor care trăiau pe un același teritoriu.

În momentul în care am acceptat că trăim, tot mai mult, într-o lume globalizată, apare problema interconectării cu alții adică a contactului dintre culturi. Problema este foarte interesantă și actuală. De aceea, preocupările în acest domeniu sunt notabile. O culminație în acest sens este cartea „Ciocnirea civilizațiilor” scrisă de S. Huntington în ultimul deceniu al secolului trecut. Este adevărat, că această lucrare venea în urma altor prestigioase cercetări inițiate de G. Hofstede și, eu apreciez că și mai înainte, au fost filosofi ca, de exemplu, O. Spengler și chiar L. Blaga, care au atins această problematică, chiar dacă nu cu consistența și intensitatea lui Hofstede sau Huntington. L. Blaga ne vorbea de acest gen tematic în cunoscuta sa teorie a „câmpurilor stilistice”. În lumea globalizată se pune, așadar, problema interfeței sau chiar interferenței cu alte culturi, astfel încât noi să-i putem înțelege pe alții și, în sens invers, ca alții să ne înțeleagă pe noi în contextul în care atât „nouă” cât și „altora” ne este foarte clar că, pentru a exista, trebuie să colaborăm. Că acest lucru este posibil a demonstrat-o chiar existența și funcționarea SUA care, până la urmă, reprezintă un amestec de culturi promovate involuntar de fiecare din componentele sale etnice dar, dominate, după opinia mea, de nemulțumirea acestor componente față de statutul avut în cultura de unde au plecat. Apreciez eu, că SUA reprezintă o „insurgență” la adresa lumii vechi. A se observa, în acest context, că „insurgența” a reprezentat, aproape întotdeauna, o sursă pentru

common denominator among people, i.e. as shown above, we can start from the condition of component of a "planetary community" and reach the single individual, still with many intermediary community demarcations. Of these demarcations, in management, of utmost importance is the "organizational culture" with its very well defined multiple, which is "national culture". History has proven that belonging to a nation, to a certain area, strengthened the coherence between people. One could speculate here the motivation that the land has been men’s oldest mean of sustenance and, on this support, they have built the nation as an instrument of collective protection of the individuals living on the same territory.

When we accepted that we live in a globalized world, the issue of interconnection with others that is the contact between cultures has appeared. The problem is very interesting and present-day. Therefore, the concerns in this area are notable. A culmination of this is the book "The Clash of Civilizations" written by S. Huntington in the last decade of the last century. It is true that this work came from other prestigious researches initiated by G. Hofstede and I appreciate that even before this were philosophers such as O. Spengler and even Blaga, who discussed this issue, even if not with Huntington or Hofstede's consistency and intensity. Blaga treated this theme in his famous theory of "stylistic fields." In the globalized world, therefore arises the issue of interface or interference with other cultures, so that we can understand others and, in reverse, others can understand us, in the context in which both to "us" and to "others" it is very clear that, in order to exist, we must work together. The fact that this is possible has been demonstrated by the very existence and functioning of the USA which, ultimately, is a mix of cultures involuntarily promoted by each of its ethnic components but dominated, in my opinion, by the dissatisfaction of these components in relation to the status they had in their original culture. I appreciate that the US is an "insurgency" against the old world. To be seen in this context that "insurgency" has always represented a source of innovation and creativity. We may also note that this source was

inovație și, în general, pentru creativitate. Să remarcăm, de asemenea, că această sursă s-a păstrat și în epoca actuală poate stimulată chiar de „ciocnirea" dintre culturile diferite care vin în contact pe teritoriul american. Acest lucru îl observa și J. Naisbitt, cunoscutul viitorolog american, când afirma în Megatendințe" că cel mai mare volum de creativitate se găsește în cinci state din SUA care au ca singur element comun amestecul de populații și, deci, de culturi diferite. De aceea, SUA a renunțat, potrivit lui Huntington citat anterior, la politica „creuzetului" care omogenizează populația, dar îi inhibă tendința creativă, în favoarea „amestecului" care nu descurajează diferențele culturale tocmai pentru a stimula creativitatea. Aici, cred eu, este vorba de eterna dialectică dintre „cooperare" și „competiție", prima conducând la omogenizare și, a doua, la diferențiere. Concilierea dintre cele două concepte nu este posibilă decât prin alternanța dintre ele care se aseamănă oarecum cu dinamica: stabilitate / schimbare.

Așa cum s-a afirmat de multe ori, procesul actual de globalizare poate fi asociat cuceririi de noi piețe într-o modalitate pașnică. Acesta este și unul din obiectivele neoliberalismului care militează pentru liberalizarea comerțului și diminuarea sau eliminarea barierelor vamale. Dar, ceea ce pentru unii înseamnă lărgirea piețelor, sub pretextul accesului unei părți cât mai mari a populației lumii la binefacerile civilizației, pentru ceilalți înseamnă limitarea surselor materiale necesare exact pentru acest acces. Adică, împiedică formarea altor „actori" în piețele deja cucerite care ar furniza chiar veniturile necesare accesului „la civilizație" a populațiilor respective. Se materializează, astfel, într-o altă semnificație, principiul biblic conform căruia „celui care are i se va da și celui care n-are i se va lua". Cu alte cuvinte, se conservă actuala ierarhie a dezvoltării. În această lume, puternic guvernată de criterii economice, în care PIB și profitul au înlocuit cultura și morala în definirea binelui, România trebuie să-și definească un drum. Pentru acest obiectiv trebuie să pornim de la inventarierea resurselor existente și să ne găsim un mod de exprimare avantajos în contextul globalizării. Până în acest moment, din nefericire, trebuie să recunoaștem deschis că ne-am situat în ipostaza de

conserved and in the current era it is stimulated by the very "clash" between the different cultures coming into contact on the American soil. This fact was also outlined by J. Naisbitt, the well-known American futurologist, when stating in "Megatrends" that the greatest amount of creativity is found in five US states that have as one common element the mixture of populations and thus of different cultures. Therefore, the US has dropped, according to Huntington, the "Crucible" policy that homogenizes the population, but inhibits the creative trend in favor of the "mixture" that does not discourage cultural differences in order to stimulate creativity. Here, I believe, it is about the eternal dialectic between "cooperation" and "competition", the first leading to homogenization and the second to differentiation. The reconciliation between the two concepts is only possible by alternating them, which looks a bit like the dynamics: stability / change.

As stated many times, the current process of globalization may be associated with the conquest of new markets in a peaceful way. This is one of the goals of neoliberalism that advocates trade liberalization and the abatement or elimination of customs barriers. But what to some is market broadening, under the pretext of the access of a bigger part of the world's population to the benefits of civilization, to other this means limiting the material sources necessary to this access. That is, it prevents the formation of other "actors" in the already conquered markets that could provide the revenue needed to the access to "civilization". It is thus materialized, with a different sense, the biblical principle "For to everyone who has will more be given, and he will have an abundance. But from the one who has not, even what he has will be taken away." In other words, the current hierarchy of development is preserved. In this world, governed by strong economic criteria, in which the GDP and profit have replaced the culture and moral in defining good, Romania must define its own direction. For this goal we must start from the inventory of existing resources and find a way of expressing ourselves within globalization. So far, unfortunately, we must frankly acknowledge that

perdanți, în zona dezvoltării economice, și nu numai. Pentru noi, pare, că a defini performanța înseamnă a opri declinul și a limita pierderile, mai mult decât a dezvolta economia și a crește prosperitatea.

Pentru o lume globalizată, un anumit spirit de universalitate a actorului principal, care este omul, ar putea reprezenta un avantaj. În ceea ce privește România s-ar părea că acest spirit universal îl avem în genele ereditare, dacă ar fi să credem ceea ce spun unii autori precum Napoleon Săvescu sau Gabriel Gheorghe care susțin prioritățile civilizaționale ale populațiilor din spațiul carpatic. Astfel, G. Gheorghe afirmă într-un interviu acordat revistei „Pronatura" în iunie 2012 că, în „The Cambridge History of India", o carte scrisă în limba engleză: „se spune că toată lumea a plecat din Carpați, iar prin Carpați se înțelege aria mărginită la est de Carpați, deci toată Transilvania participă la aceasta". Citând aceeași sursă, autorul pomenit afirmă: „se spune că indienii, persanii, grecii antici, germanii, latinii, celții și slavii au pornit din acest spațiu". În același interviu, se mai afirmă că, contele d'Hauterive care era secretarul francez al domnitorului Alexandru Ipsilanti și a fost chiar directorul Arhivelor Naționale Franceze spunea că: „limba română este limba populară a romanilor" (latina vulgară). În aceeași manieră, N. Săvescu, a scris o carte cu titlul „Noi nu suntem urmașii Romei" sugerând că am precedat Imperiul Roman. Chiar și despre religia creștină se afirmă că ar fi fost inspirată din credința dacilor. Pe de altă parte, academicianul N. Stăniloaie spunea că, spre sfârșitul secolului III, creștinismul era atât de răspândit pe teritoriul țării noastre că s-a organizat într-o episcopie cu sediul la Tomis, în contextul în care creștinismul a fost oficializat de Constantin cel Mare de abia în anul 313 prin Edictul de la Milano. Chiar și Lucian Blaga formula, în „Ființa istorică", ceva în acest sens: „Istoricii afirmă că poporul românesc ar fi printre toate popoarele din preajmă, cel dintâi care a trecut la creștinism". În lumina acestor constatări, s-ar părea că, într-adevăr „universalismul" s-ar regăsi în patrimoniul genetic al poporului român. Așa că, din această perspectivă, am putea fi caracterizați și de un anume fel de „Adamism" adică de a ne poziționa la începutul lumilor, de a fi un fel de inițiatori pentru

we have embraced the state of losers in the economic development, and even more. For us, it seems that defining performance is rather stopping the decline and limiting losses than developing the economy and increasing prosperity.

In a globalized world, a certain spirit of universality of the lead actor, who is man, might be an advantage. Regarding Romania, it would seem that this universal spirit is in the genes we have inherited, if we are to believe what authors such as Napoleon Săvescu or Gabriel Gheorghe have said, supporting the civilizational priorities of the populations in the Carpathian area. Thus, G. Gheorghe said in an interview for "Pronatura", in June 2012, that in "The Cambridge History of India", a book written in English "they say that everyone left the Carpathians and the Carpathian means the area bounded on the east by the Carpathians, therefore the entire Transylvania region". Citing the same source, the author mentions that "it is said that the Indians, Persians, Greeks, Germans, Latins, Celts and Slavs started in this area." In the same interview, it is further alleged that Count d'Hauterive, who was French Secretary of Prince Alexander Ypsilanti and the director of the French National Archives, said that "Romanian language is the language of the Roman People" (Vulgar Latin). In the same manner, N. Săvescu wrote a book entitled "We are not descendants of Rome" suggesting that we preceded the Roman Empire. Even the Christian religion it is stated to be inspired by the Dacian faith. On the other hand, the academician N. Stăniloaie said that in the late third century, Christianity was so widespread in our country that it had a bishopric in Tomis, given that Christianity was formalized by Constantine the Great only in 313 by the Edict of Milan. Even Lucian Blaga alleged in "The Historical Being" something to this effect: "Historians say that the Romanian people, as among all nations surrounding it, was the first converted to Christianity". In the light of these findings, it would seem that indeed, "universalism" could be found in the genetic heritage of the Romanian people. Thus, from this perspective, we may be characterized by some kind of "Adamism", which means that we may position ourselves at the origins of the world,

multe din procesele care au descris istoria umanității.

Mi se pare că, ceea ce numim, mai ales la modul peiorativ, „gregarism” reprezentând oarecum „spiritul de turmă” prin care oamenii se imită unii pe alții și își pierd, în final, personalitatea pentru a deveni doar indivizi ai unor comunități, este un fenomen foarte perceptibil în era globalizării. Și, spre această stare, ne duce „filozofia” descurajării formării familiei, iar însăși utilizarea numelui mic (prenumelui) atât de frecventă, de exemplu, în SUA, face din om un individ oarecare care nu aparține decât comunității globale, un „atom social” fără identitate și fără istorie care nu este altceva decât un agent al unei funcții sociale, un instrument de materializare a unei utilități, un trup fără suflet, un prestator de lucru mecanic, fără emoții și sentimente. Până la urmă, cred că spre acest obiectiv este împinsă umanitatea și, ceea ce părea a fi un atribut al comunismului, este o atitudine care se va așeza în „arsenalul” caracteristicilor umane pentru omul viitorului, indiferent de ideologia din care va face parte. În acest sens, internetul și, în general, media vor reprezenta instrumente foarte eficace, o realitate care este, după cum vedem, probată în fiecare moment. Lumea viitorului va fi o lume segregată paretian care, de aceea, poate, va fi percepută, în realitatea fracțiunii de 80%, ca și una omogenă. Gregarismul epocii noastre va fi unul propagat pe internet şi cultivat prin mijloacele moderne ale tehnologiei care-i va crea omului o și mai mare dependență de ceilalți. În mod paradoxal, vom crea comunități de oameni singuri care-și vor consuma libertatea în dependență față de ceilalți adăugând sens şi realism maximei promovate de Goethe: „Nimeni nu este mai puternic înlănțuit decât cel care crede, în mod greșit, că este liber”.

În ceea ce privește „pasivitatea”, un alt atribut asociat culturii românești, eu cred că ea face parte din însăși geneza speciei umane, pentru că omul nu a existat dintotdeauna, a apărut de undeva, ca efect al unui fenomen, ca rezultat al unei forțe superioare. Atunci, când acceptăm infinitul în jurul nostru, pare logic să acceptăm o dominație a acestuia asupra finitului pe care îl reprezintă existența umană. Activismul este o virtute când referențialul în care se desfășoară are foarte corect

being a kind of originators for many of the processes described within human history.

It seems to me that what we call, especially deprecatory, as "gregariousness", somewhat embodying the "herd mentality" through which people imitate one another and lose, finally, their personality, becoming only individuals of communities, is a very noticeable phenomenon in the age of globalization. And to this state leads the "philosophy" of discouraging the concept of family, and the very use of the first name (surname) so often, for example, in the US, it makes just an individual out of man, who does not only belong to the global community, a "social atom " with no identity or history, who is nothing but an agent of social functions, an embodiment of a utility tool, a body without a soul, a provider of work without emotions and feelings. Eventually, I think that humanity is forced towards this goal and what appeared to be an attribute of communism is an attitude that will consolidate the "arsenal" of human characteristics for the man of the future, regardless of the ideology that he will be part of. In this sense, the Internet and media in general will become very effective tools, a reality which is proved, as we may see, in every moment. The world of the future will be a Pareto segregated world, which therefore can be perceived in the 80% reality fraction, as a homogenous one. The gregariousness of our time will be propagated on the Internet and cultivated by the modern means of technology that will create an even greater human dependence on others. Paradoxically, we'll create communities of lonely people who will be consuming their freedom in the dependence on others, which adds more meaning and realism to Goethe's moral: "None are more hopelessly enslaved than those who falsely believe they are free".

Regarding "passivity", another attribute associated with Romanian culture, I believe it is part of the very genesis of the human species, because man has not existed forever, he appeared from somewhere, as a result of a phenomenon, as a result of a superior force. Then, when we accept the infinite around us, it seems logical to accept its domination over the finite that human existence embodies. Activism is a virtue when the

descrise polaritățile de „bine” și „rău”. Dacă acest lucru nu se întâmplă, atunci nu vom putea „să luptăm contra naturii” cum spuneau sloganurile comuniste sau, invers, să prezervăm starea actuală a naturii, cum spun sloganurile ecologiste. Amândouă atitudinile sunt manifestări cu sensuri contrare ale aceluiași crez că omul este stăpânul atotputernic al tuturor lucrurilor. Adică un finit care stăpânește un infinit. Oare nu seamănă această conduită cu cea mai opacă obtuzitate? În filozofia lui Blaga asupra cunoașterii, această dihotomie, naște două categorii de cunoaștere: o cunoaștere tonică, a concretului, a finitului care ne amenajează viața cotidiană și o cunoaștere deprimantă „minus cunoaștere”, cum se exprima Blaga, care ne avertizează chiar asupra imposibilității cunoașterii, a cuprinderii absolutului, a infinitului dezolant din care facem parte. Despre această problematică, Lucian Blaga ne vorbește în „Ființa istorică” prin următoarea formulare: „… istoria umană apare ca un «compromis» între aspirația secretă a omului de a se substitui Marelui Anonim și între măsurile de apărare luate de Marele Anonim în vederea salvării centralismului existențial”. În consecință, am putea decodifica din conceptul de „pasivitate” și o semnificație de înțelepciune în sensul de a pregăti, mai degrabă, un răspuns pentru o acțiune apărută intempestiv din neantul confluenței dintre o sumă de factori necontrolabili decât de a provoca acțiunea în sine. Într-un fel, și materializând un oarecare cinism utilitarist, este vorba de a folosi resursele finite nu pentru prezumtive rezultate viitoare ci pentru valorificarea consecințelor unor realități certe. Se impune să observăm că între pasivitate și flexibilitate există o corelație subtilă.

Se mai vorbește și de „flexibilitate” ca și caracteristică a culturii românești, adică de proprietate pe care, de la Darwin încoace, am descris-o ca și condiție de supraviețuire, într-o lume care mai mult ne domină decât o dominăm noi pe ea. Este, până la urmă, o altă manifestare a luptei dintre finit și infinit, în care finitul se adaptează infinitului. Poate ar trebui remarcat că, în peisajul teoriei manageriale, flexibilitatea reflectă o cinică relație de eficiență care pune rezultatul urmărit înaintea oricărei conjuncții de aparențe. Aș vrea să exemplific, aici, prin observația lui Dimitrie Cantemir cu privire la stăpânirea Moldovei de către turci. Iată ce scrie

referential in which it evolves has very correctly described the polarities of "good" and "bad". If this does not happen, then we will not be able "to fight against nature" as the communist slogans were saying or, conversely, to preserve the current state of nature, as the environmental slogans say. Both attitudes are the manifestations of the same opposite directions of the same belief that man is the omnipotent master of all things. That is the finite mastering the infinite. Doesn't this conduct resemble the most opaque obtuseness? In Blaga's philosophy on knowledge, this dichotomy gives birth to two categories of knowledge: a tonic knowledge , of the concrete, the finite designing our daily lives and a depressing knowledge, a "minus knowledge" as Blaga used to say, which warns us even on the impossibility of knowledge, of the inclusion of the absolute, the stark infinite to which we belong. About this issue, Lucian Blaga speaks in "The Historical Being" as follows: "... human history appears as a" compromise "between man's secret aspiration to replace the Great Unknown and the defense measures taken by the Great Anonymous for rescuing existential centralism ". Consequently, we could decode from the concept of "passiveness" a significance of wisdom in the purpose of preparing rather a response to an action brought unexpectedly out of nowhere, out of a sum of uncontrollable factors than to provoke action itself. Somehow, with a certain utilitarian cynicism, it is about using the finite resources not for presumptive future results but for the recovery of undeniable consequences. It should be noted that between passivity and flexibility there is a subtle correlation.

They also speak of "flexibility" as a feature of the Romanian culture, i.e. a characteristic that, from Darwin onwards, we described as a condition of survival in a world that rather dominates us. It is, finally, another manifestation of the struggle between the finite and the infinite, in which the finite adapts to the infinite. Maybe it should be noted that in the landscape of management theory, flexibility reflects a cynical relationship of efficiency that eventually displays the sough-after result before any conjunction of appearances. I would like to illustrate this, by using Cantemir's observation on Moldova under the Turkish

domnitorul român în „Descriptio Moldaviae”: „Căci domnitorii noştri cei înţelepţi având putinţa să răscumpere cu bani suferinţele, urmând pilda senatului veneţian atât de vestit pentru înţelepciunea lui în treburile politiceşti, mai bucuroşi au dorit să-şi îndurereze punga decât ţara şi supuşii”. Şi, mai departe, apare una din consecinţele acestei politici: „… parcă Moldova mai degrabă se pusese sub paza turcilor decât se închinase…”. Şi, în sfârşit, o consolidare pentru această percepţie: „… în Iaşi şi alte târguri trăiesc mulţi turci care fac negustătorie, însă nicăieri nu le este îngăduit să-şi cumpere moşii sau vreo casă la sat sau la târg; cu atât mai puţin să-şi zidească moschei sau să-şi facă rugăciunile la vedere după slujba lor religioasă plină de eresuri. Partea turcească nu a stăruit vreodată să li se îngăduie aceasta”. Poate, ar trebui să căutăm în acest model, un „modus vivendi” şi pentru relaţia noastră cu Uniunea Europeană (?!)

Vorbind de „omenie”, ca şi trăsătură a poporului român, aş evoca preocupările profesorului de politologie, de origine română, de la Universitatea din Manchester, Ghiţă Ionescu. Acesta relata într-un interviu acordat Televiziunii Române, în 1995, că este preocupat de descrierea semnificaţiilor conceptului de omenie. Iată cuvintele sale: „N-am terminat încă cercetarea dar mă interesează originile cuvântului omenie. Limba română este singura care are cuvântul acesta de omenie […] Şi numai la români, în limba română, am găsit conceptul acesta de omenie care se ratăşează foarte mult cu ce s-a spus despre omenirea modernă: «Când lumea se va stabili pe un principiu de omenie atunci omenirea va fi mult mai fericită»”.

Şi, pentru că s-a vorbit despre cultura română, consider că poporul român îşi va regăsi şi reactiva potenţialul de a marca istoria lumii cu realizări şi evenimente remarcabile, aşa cum s-a întâmplat mereu, indiferent de vitregia epocilor pe care le-a traversat. Mi se par potrivite, în acest context, versurile lui N. Labiş din poezia „Meşterul” care, chiar dacă au fost scrise într-un alt timp, ar putea formula o dimensiune culturală a poporului nostru: „Tu Prometeu român purtând alt mit/ Când ridicai pe cea mai naltă turlă / Cu glas profetic, domnului despot / De ai să mai poţi clădi la fel minune / I-ai dat răspunsul răzvrătit: Mai pot!”

dominion. In "Descriptio Moldaviae", the Romanian ruler says that: "For our wise rulers, having the possiblity to redeem with money the sufferings, following the example of the Venetian Senate so famous for his wisdom in the political affairs, wanted rather happier to afflict their bags than their country and subjects ". And further, there is one of the consequences of this policy: "... it seemed like Moldova rather seeked the protection of the Turkish than worshipping them ...". And finally, reinforcing this perception: "... in Iasi and other fairs live many Turkish people who are merchants, but they are not allowed to buy house estates in the village or towns; much less to build mosques or to openly do their prayers full of superstitions. The Turkish have never pleaded to do so." Maybe we should see in this model a "modus vivendi" for our relationship with the European Union (?!)

Speaking of "humaneness", as a feature of the Romanian people, I could evoke the concerns of the political science professor of Romanian origin, of the University of Manchester, Ghita Ionescu. He recounted, in an interview with the Romanian Television in 1995, that he was concerned about the description of the concept of humaneness. Here are his words: "I have not finished yet the research but I'm interested in the origins of the word humaneness. And only in Romanian we may find this word, humaneness [...] And only the Romanians, and in Romanian, I found this concept of humaneness that expresses a lot of what has been said about modern humanity: "Only when the world will establish a principle of humaneness, then humanity will be much happier.”

And since we've talked about the Romanian culture, I believe that the Romanian people will regain and reactivate the potential to mark world history with remarkable achievements and events, as has always happened, regardless of the hostility of the ages they crossed. The verses of N. Labiş' poetry seem appropriate in this context; the poem "The Master", even if written in a different time, might mark a cultural dimension of our people: "You Romanian Prometheus wearing a myth / When ascending the highest tower / With a prophetic voice, to your despot / For you to build just another similar wonder / You gave a rebellious answer: I can still! "